

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 13 Δεκεμβρίου 2023
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2023/0285 (NLE)

15135/1/23
REV 1

RECH 489
EDUC 418
COMPET 1082
IND 590
MI 944
EMPL 526

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Θέμα:	ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη
-------	--

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 182 παράγραφος 5 και το άρθρο 292, πρώτη και δεύτερη περίοδος,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η σύσταση 2005/251/EK¹ της Επιτροπής διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη στήριξη των ερευνητών και των ερευνητικών σταδιοδρομιών στην Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και ο κώδικας δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών («Χάρτα και κώδικας δεοντολογίας για τους ερευνητές») έχουν καταστεί σημεία αναφοράς για ερευνητές και εργοδότες ή χρηματοδότες ερευνητών, συμβάλλοντας στην ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) και στηρίζοντας την ανάπτυξη μιας πιο ελκυστικής, πιο ανοικτής και πιο βιώσιμης ενωσιακής αγοράς εργασίας για τους ερευνητές. Από το 2008 εφαρμόζεται ευρωπαϊκή διαδικασία που πιστοποιεί τη δέσμευση και την πρόοδο ενός ιδρύματος όσον αφορά την εφαρμογή των αρχών της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές, καθώς και της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές (HRS4R).

¹ Σύσταση 2005/251/EK της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2005, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών (ΕΕ L 75 της 22.3.2005, σ. 67).

- (2) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα», που εκδόθηκε την 1η Ιουλίου 2020¹, υπογραμμίζει ότι οι ερευνητές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επιστήμης και της καινοτομίας και ότι χρειάζονται ειδικές δέσμες δεξιοτήτων για να έχουν επιτυχημένες σταδιοδρομίες εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου. Προβλέπει τον προσδιορισμό μιας ταξινόμησης δεξιοτήτων για τους ερευνητές, μεταξύ άλλων για να καταστεί δυνατή η στατιστική παρακολούθηση της κυκλοφορίας επιστημόνων, την ανάπτυξη ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές και την παροχή στήριξης για τον εφοδιασμό των ερευνητών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη διατομεακή κινητικότητα. Η πρώτη εμβληματική δράση του θεματολογίου δεξιοτήτων, το σύμφωνο της Ένωσης για τις δεξιότητες, στηρίζει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση μέσω της συνεργασίας μεταξύ της βιομηχανίας, των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων αρχών στο πλαίσιο συμπράξεων δεξιοτήτων μεγάλης κλίμακας.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα», COM(2020) 274 final.

- (3) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ένας νέος EXE για την έρευνα και την καινοτομία», που εκδόθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020¹, αναγνωρίζει ότι οι συνθήκες επαγγελματικής εξέλιξης για την προσέλκυση και τη διατήρηση των καλύτερων ερευνητών στην Ένωση είναι απαραίτητες στον παγκόσμιο αγώνα δρόμου για ταλέντα και ότι τα προηγούμενα έτη δεν έχει αντιμετωπιστεί κατάλληλα η επισφαλής απασχόληση, ιδίως για τους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Επισημαίνει επίσης τη συχνή αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων των ερευνητών και των αναγκών της κοινωνίας και της οικονομίας, και τη σημασία της κατάρτισης και της παροχής κινήτρων στους ερευνητές ώστε να ακολουθήσουν σταδιοδρομία εκτός του ακαδημαϊκού χώρου, με συμμετοχή της βιομηχανίας. Η εν λόγω ανακοίνωση τονίζει ότι, για να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας στην Ευρώπη, χρειάζεται μια εργαλειοθήκη μέτρων που θα έχει ως σκοπό την αναγνώριση των δεξιοτήτων των ερευνητών, την ανάπτυξη ενός πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές, την ενίσχυση της κινητικότητας και των μηχανισμών ανταλλαγής μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας, τη διασφάλιση στοχευμένων ευκαιριών κατάρτισης και τη δημιουργία διαδικτυακής πύλης υπό τη μορφή υπηρεσίας μίας στάσης στην οποία όλοι οι ερευνητές του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θα μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε ευρύ φάσμα υποστηρικτικών υπηρεσιών. Η εν λόγω ανακοίνωση προβλέπει επίσης τη βελτίωση του συστήματος αξιολόγησης της έρευνας ώστε να αναγνωρίζεται κατάλληλα και ορθά η ποικιλομορφία των σταδιοδρομιών και των δραστηριοτήτων που ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις της κοινωνίας.
- (4) Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον «Νέο Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας», της 1ης Δεκεμβρίου 2020, τονίζεται ότι η δημιουργία ελκυστικών και ασφαλών συνθηκών εργασίας και η ενίσχυση της ελκυστικότητας των σταδιοδρομιών στον τομέα της έρευνας, κατά την οποία λαμβάνονται υπόψη η ανοικτή επιστήμη, η ισότητα των φύλων, οι ψηφιακές δεξιότητες, η αξιολόγηση της έρευνας, η διαφοροποίηση των σταδιοδρομιών στην έρευνα και οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, αποτελούν ζωτικά στοιχεία του νέου EXE και συμβάλλουν στην προσέλκυση και τη διατήρηση άριστων ερευνητών.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ένας νέος EXE για την έρευνα και την καινοτομία», COM(2020) 628 final.

- (5) Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την «Εμβάθυνση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας: Παροχή ελκυστικών και βιώσιμων σταδιοδρομιών και συνθηκών εργασίας στους ερευνητές και υλοποίηση της κυκλοφορίας επιστημόνων», της 28ης Μαΐου 2021, αναγνωρίστηκε ότι οι ερευνητές βρίσκονται στο επίκεντρο των ενωσιακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας και ότι απαιτείται πιο συντονισμένη δράση σε ενωσιακό επίπεδο για την υπέρβαση των υφιστάμενων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές για την οικοδόμηση διαλειτουργικών και βιώσιμων ερευνητικών σταδιοδρομιών – σταδιοδρομιών που καθιστούν δυνατές διαφοροποιημένες και πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες –, την τόνωση της ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων και την ανάδειξη της Ένωσης ως ελκυστικού προορισμού για τους ερευνητές. Στα εν λόγω συμπεράσματα προτείνεται η διενέργεια ανάλυσης της πιθανής εξέλιξης της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές για τη δημιουργία ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου πλαισίου, το οποίο αντιμετωπίζει όλες τις προκλήσεις που σχετίζονται με τις ερευνητικές σταδιοδρομίες πέραν των αξιών και των αρχών και επικεντρώνεται σε όλους τους πιθανούς τομείς απασχόλησης στον χώρο της έρευνας, και ζητείται από την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση το 2022. Θέματα όπως η πρόσληψη, τα κίνητρα για ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, η διαφοροποίηση της σταδιοδρομίας και η επαγγελματική ανέλιξη, η διαλειτουργικότητα με όλους τους τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας, η αξιολόγηση των ερευνητών, η ισότητα των φύλων, η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και η βελτίωση της διακυβέρνησης και των υπηρεσιών του δικτύου EURAXESS και άλλων μέσων όπως το Europass προτείνονται ως στοιχεία που πρέπει να συμπεριληφθούν στην εν λόγω πρόταση.

- (6) Η σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου σχετικά με ένα «Σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη»¹ περιλαμβάνει τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας και την κινητικότητα των ερευνητών, μαζί με την αξιολόγηση της έρευνας, των ερευνητών και των ιδρυμάτων, ως σημαντικούς τομείς δράσης στο πλαίσιο των τομέων προτεραιότητας για κοινή δράση της Ένωσης και των κρατών μελών προς υποστήριξη του ΕΧΕ, και καθορίζει ένα κοινό σύνολο αρχών και αξιών για την υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας στην Ένωση. Τονίζει επίσης την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στα αρχικά και στα μεσαία στάδια της σταδιοδρομίας των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε αυτά τα στάδια.

¹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με ένα Σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη (ΕΕ L 431 της 2.12.2021, σ. 1).

- (7) Το θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE που προσαρτάται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη «μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», της 26ης Νοεμβρίου 2021, περιλαμβάνει ειδικές δράσεις για την «Πρόοδο στη μεταρρύθμιση του συστήματος αξιολόγησης για την έρευνα, τους ερευνητές και τα ιδρύματα ώστε να βελτιωθούν η ποιότητα, οι επιδόσεις και ο αντίκτυπός τους», και για την «Προώθηση ελκυστικών και βιώσιμων ερευνητικών σταδιοδρομιών, ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων και διεθνούς, διεπιστημονικής και διατομεακής κινητικότητας σε ολόκληρο τον EXE». Η τελευταία αυτή δράση προβλέπει την ανάπτυξη ενός ενωσιακού πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, καθώς και την αναβάθμιση των υφιστάμενων μέσων και πρωτοβουλιών και δημιουργία νέων. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία παρατηρητηρίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες· την εξέλιξη της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές· τη δημιουργία της πλατφόρμας ταλέντων του EXE ως υπηρεσίας μίας στάσης που θα λειτουργεί ως διαδικτυακή θύρα προς τις υπηρεσίες, το δίκτυο και τις πύλες EURAXESS, συμπεριλαμβανομένων των HRS4R και RESAVER· τη δρομολόγηση της πρωτοβουλίας ERA4You για την προώθηση της κυκλοφορίας ταλέντων μεταξύ τομέων και σε ολόκληρη την Ένωση· την ανταλλαγή ορθών πρακτικών όσον αφορά τα συστήματα έρευνας και καινοτομίας για τη στήριξη της ισόρροπης κυκλοφορίας επιστημόνων· και την πιλοτική εφαρμογή του νέου πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες με τους συνασπισμούς ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.
- (8) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια», που εκδόθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2022¹, προβλέπει την ανάπτυξη πλαισίου για ερευνητικές σταδιοδρομίες, σε συνέργεια με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ελκυστικές και βιώσιμες σταδιοδρομίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που θα προταθεί το 2023.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια, COM(2022) 16 final.

- (9) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας», που εκδόθηκε στις 5 Ιουλίου 2022¹, αναγνωρίζει ότι η καινοτομία εξαρτάται από την επιτυχημένη προσέλκυση, καλλιέργεια και διατήρηση ταλαντούχων ατόμων και ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων, και υπογραμμίζει τη σημασία της διατομεακής κινητικότητας.
- (10) Η σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης² τονίζει τη σημασία των επενδύσεων στην ανάπτυξη επιχειρηματικής νοοτροπίας, επιχειρηματικών πρακτικών, δεξιοτήτων και ικανοτήτων για ερευνητές και άλλους φορείς έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων φορέων, των οποίων η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη είναι απαραίτητη προκειμένου να μεγιστοποιηθεί ο μετασχηματισμός των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας σε λύσεις επωφελείς για την κοινωνία. Η εφαρμογή της εν λόγω σύστασης θα υποστηριχθεί από έναν κώδικα δεοντολογίας για τη συνεργασία μεταξύ της βιομηχανίας και της ακαδημαϊκής κοινότητας.
- (11) Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία για τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια -Σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας και της κοινωνίας: Ανοίγοντας τον δρόμο για μια νέα διάσταση στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση³- καλούν τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να προωθήσουν συνέργειες μεταξύ της διάστασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης (EOX), του EXE και του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (EXTE).

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας, COM(2022) 332 final.

² Σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (ΕΕ L 317 της 9.12.2022, σ. 141).

³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία για τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια – Σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας και της κοινωνίας: Ανοίγοντας τον δρόμο για μια νέα διάσταση στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΕΕ C 221 της 10.6.2021, σ. 14).

- (12) Οι ερευνητές αποτελούν βασικό πόρο για την κοινωνία. Διεξάγουν έρευνα, προωθούν την καινοτομία, συμβάλλουν στην εξεύρεση λύσεων στις κοινωνιακές προκλήσεις και παρέχουν στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στοιχεία για τεκμηριωμένες διεργασίες λήψης αποφάσεων. Οι ερευνητές είναι ταλέντα υψηλής ειδίκευσης που έχουν μεγάλες δυνατότητες να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στη ζήτηση της αγοράς εργασίας. Είναι ζωτικής σημασίας να βελτιωθούν οι συνολικές συνθήκες εργασίας και το περιβάλλον των ερευνητών, μεταξύ άλλων προσφέροντάς τους ελκυστικούς μισθούς.
- (13) Η ενίσχυση της ελκυστικότητας και της σταθερότητας των ερευνητικών σταδιοδρομιών σε ολόκληρη την Ένωση αποτελεί βασικό στοιχείο του ΕΧΕ. Ως εκ τούτου, υπάρχει σαφής ανάγκη να καταστούν οι ερευνητικές σταδιοδρομίες ελκυστικότερες για φοιτητές και αποφοίτους, χωρίς αποκλεισμούς, και να δημιουργηθούν συνθήκες πλαισίου για τη διατήρηση ταλαντούχων ερευνητών στην Ένωση, καθώς και για να καταστεί η Ένωση ελκυστικός και ανταγωνιστικός προορισμός για τους διεθνείς ερευνητές.

- (14) Οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) στηρίζουν επί 25 και πλέον έτη, ως μέρος των προγραμμάτων-πλαισίων για την έρευνα και την καινοτομία, ερευνητές από όλο τον κόσμο, σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, με έμφαση στην κατάρτιση, τις δεξιότητες και την επαγγελματική εξέλιξη. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει επίσης διαρθρωτικό αντίκτυπο σε οργανισμούς (ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις κ.λπ.), διαδίδοντας ορθές πρακτικές και αυξάνοντας τη διεθνή ελκυστικότητα και προβολή τους, ειδικότερα μέσω της ανάπτυξης άριστων διδακτορικών προγραμμάτων. Οι MSCA συμβάλλουν στη διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφική κινητικότητα, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των ερευνητών, την αντιμετώπιση των ανισορροπιών μεταξύ των φύλων, τη διατήρηση ταλαντούχων ερευνητών και την προσέλκυση νέων ταλέντων στην Ευρώπη. Ειδικότερα, το πρόγραμμα βιομηχανικού διδακτορικού των MSCA μπορεί να θεωρηθεί ως παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής, στο οποίο η ερευνητική πείρα, η τοποθεσία και η επίβλεψη ενός υποψήφιου διδάκτορα μοιράζονται εξίσου μεταξύ ενός ακαδημαϊκού και ενός μη ακαδημαϊκού ιδρύματος με διατάξεις για τη διασφάλιση ακαδημαϊκών προτύπων. Αποτελεί σημαντικό παράδειγμα αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μεταξύ των παραγόντων του οικοσυστήματος, προωθώντας τις εγκάρσιες δεξιότητες και τη διατομεακή κινητικότητα, και στηρίζοντας τις ανάγκες της βιομηχανίας όσον αφορά τα talέντα υψηλής ειδίκευσης και την κατανόηση των βιομηχανικών προκλήσεων από τους ερευνητές, με στόχο την αύξηση των ευκαιριών πρόσληψης εντός του οικοσυστήματος.

- (15) Τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ανοδική τάση όσον αφορά τον αριθμό των ερευνητών σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης στην Ένωση. Το 2021 εργάζονταν στα κράτη μέλη 2 εκατομμύρια ερευνητές, δηλαδή 627 000 περισσότεροι σε σύγκριση με το 2011. Οι περισσότεροι ερευνητές εργάζονται στον τομέα των επιχειρήσεων (56 %), στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (32 %) και στον δημόσιο τομέα (11 %). Είναι σημαντικό να διατηρηθεί αυτή η ανοδική τάση μέσω επαρκών επενδύσεων, υποδομών και πολιτικών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, οι οποίες στηρίζουν την ελκυστικότητα των ερευνητικών σταδιοδρομιών, μεταξύ άλλων όσον αφορά την πολυμορφία, τη συμπεριληπτικότητα και την ισότητα των φύλων, και να προωθηθεί μια νοοτροπία που δίνει αξία στις ερευνητικές σταδιοδρομίες σε όλους τους τομείς της κοινωνίας.
- (16) Χρειάζονται ένας σαφής και κοινός ορισμός και μια σαφής και κοινή κατανόηση του όρου «ερευνητής» σε ενωσιακό επίπεδο, π.χ. ο ευρέως αποδεκτός ορισμός από το εγχειρίδιο Frascati. Ως ερευνητές θα πρέπει να νοούνται οι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και την καινοτομία σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της ακαδημαϊκής κοινότητας (ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικοί οργανισμοί, ερευνητικές υποδομές), των επιχειρήσεων (μεταξύ άλλων βιομηχανία, νεοφυείς επιχειρήσεις, τεχνοβλαστοί ή μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις), των φορέων δημόσιας διοίκησης (μεταξύ άλλων κυβέρνηση, φορείς χάραξης πολιτικής, δημόσια εργαστήρια και σύστημα υγειονομικής περίθαλψης) και του μη κερδοσκοπικού τομέα. Οι ερευνητές μπορούν να συμμετέχουν επιπλέον σε διάφορα είδη δραστηριοτήτων σε οποιονδήποτε τομέα της οικονομίας ή της κοινωνίας. Απαιτούνται προσπάθειες για την επίτευξη της πλήρους αναγνώρισης των σταδιοδρομιών των ερευνητών, καθώς και για τη βελτίωση τη συγκρισιμότητας μεταξύ κρατών μελών και τομέων.

- (17) Η διεξαγωγή έρευνας και καινοτομίας υψηλού επιπέδου απαιτεί τη στήριξη άλλων επαγγελματιών. Μεταξύ αυτών, οι σταδιοδρομίες στη διαχείριση της έρευνας καθώς και των τεχνικών έρευνας αξίζουν τη δέουσα αναγνώριση, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω ανάλυσης και ευθυγράμμισης σε επίπεδο Ένωσης. Η ικανότητα διαχείρισης της έρευνας θα πρέπει να ενισχυθεί με τον καθορισμό των απαιτούμενων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, την ανάπτυξη σχετικής κατάρτισης, την προώθηση της συγκρισιμότητας και τη διασφάλιση της δυνατότητας στους κατόχους τους να διαχειρίζονται και να στηρίζουν αποτελεσματικά την έρευνα και την καινοτομία.
- (18) Η ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων (ESCO) επικαιροποιήθηκε το 2022 ώστε να συμπεριληφθούν σε αυτήν βελτιωμένες ταξινομήσεις δεξιοτήτων και επαγγελμάτων για τους ερευνητές, προσδιορίζοντας έτσι τα επαγγέλματα που σχετίζονται με τους ερευνητές σε όλους τους τομείς της αγοράς εργασίας, καθώς και τις εγκάρσιες δεξιότητες που αυτοί χρειάζονται. Η εφαρμογή της ταξινόμησης ESCO στο EUROPASS και στο ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης (EURES) διευκολύνει την υιοθέτηση της εν λόγω βελτιωμένης ταξινόμησης στην αγορά εργασίας. Η Επιτροπή χρειάζεται να αλληλεπιδρά με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας για να διασφαλίσει τη συμπερίληψη της ειδικής κατηγορίας «ερευνητή» στις μελλοντικές αναθεωρήσεις της Διεθνούς Τυποποιημένης Κατάταξης Επαγγελμάτων (ISCO), στην οποία βασίζεται η ταξινόμηση ESCO.

- (19) Όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 13 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη της Βόννης για την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας της 20ής Οκτωβρίου 2020, στο ανακοινωθέν της Ρώμης για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της 19ης Νοεμβρίου 2020 και τη σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, η ακαδημαϊκή ελευθερία και ελευθερία της επιστημονικής έρευνας πρέπει να διασφαλίζονται ως βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας από τους ερευνητές. Τον Ιανουάριο του 2022 δημοσιεύτηκε ένα έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την αντιμετώπιση ξένων παρεμβάσεων στην έρευνα και την καινοτομία - E&K - το οποίο περιγράφει βέλτιστες πρακτικές για τη στήριξη των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών οργανισμών όσον αφορά τη διαφύλαξη των θεμελιωδών αξιών τους, μεταξύ άλλων της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ακεραιότητας και της θεσμικής αυτονομίας τους, καθώς και για την προστασία του προσωπικού, των σπουδαστών, των ερευνητικών ευρημάτων και των περιουσιακών στοιχείων τους.

- (20) Είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι συνεχιζόμενες ανισότητες μεταξύ των φύλων - συμπεριλαμβανομένων του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων, των προκαταλήψεων λόγω φύλου στην αξιολόγηση και την αναγνώριση, των ζητημάτων ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και της έμφυλης βίας - επιπροσθέτως των πιθανών διασταυρώσεων των διακρίσεων λόγω φύλου με άλλες συνθήκες ευπάθειας ή περιθωριοποίησης, όπως η εθνοτική καταγωγή, η αναπηρία και ο σεξουαλικός προσανατολισμός στις ερευνητικές διαδρομές, καθώς όλα επηρεάζουν τη συμμετοχή και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Τα μέσα θεσμικής αλλαγής, όπως τα σχέδια για την ισότητα των φύλων χωρίς αποκλεισμούς, μπορούν να είναι σημαντικά στο πλαίσιο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025¹. Η έκθεση SHE FIGURES 2021 έδειξε ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στον κλάδο των ερευνητών, καθώς αντιστοιχούν μόλις στο 33 % του συνολικού πληθυσμού των ερευνητών στην Ένωση. Επιπλέον, η εν λόγω έκθεση έδειξε επίσης ότι υψηλότερο ποσοστό ερευνητών που είναι γυναίκες απασχολούνται στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε σύγκριση με τους ερευνητές που είναι άνδρες, ενώ τα ποσοστά τους είναι χαμηλότερα στον δημόσιο τομέα και στον τομέα των επιχειρήσεων. Σε ολόκληρη την Ένωση, υψηλότερο ποσοστό ερευνητών που είναι γυναίκες, σε σύγκριση με τους ερευνητές που είναι άνδρες, εργάζονται υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης και με επισφαλείς συμβάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση – 11 % στην περίπτωση των γυναικών και 7 % στην περίπτωση των ανδρών – και οι γυναίκες κατέχουν μόλις το 26 % των ανώτερων ακαδημαϊκών θέσεων – θέσεις τακτικής καθηγήτριας ή ισοδύναμες θέσεις ερευνήτριας. Ως εκ τούτου, απαιτούνται ειδικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στις ερευνητικές σταδιοδρομίες και της υποεκπροσώπησης των γυναικών στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως τονίζεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Μια Ένωση ισότητας – Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025, COM(2020) 152 final.

- (21) Για την υποστήριξη της πλήρους προσωπικής και επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών στην Ένωση, ιδίως των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες προκλήσεις που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο συνολικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας στην Ένωση, καθώς και στην εσωτερική αγορά της έρευνας. Στις προκλήσεις αυτές περιλαμβάνονται πτυχές της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας, όπως το διαφορετικό καθεστώς σπουδαστών ή εργαζομένων για τους υποψήφιους διδάκτορες στα κράτη μέλη, η συχνή έλλειψη ανοικτών, διαφανών και αξιοκρατικών προσλήψεων, η επισφάλεια που συνδέεται με βραχυπρόθεσμες συμβάσεις βάσει έργων, η μη ικανοποιητική πρόσβαση σε ίσες ευκαιρίες, η έλλειψη ευκαιριών διατομεακής κινητικότητας κατά την διδακτορική κατάρτιση και τη μεταδιδακτορική εργασία, η έλλειψη ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, η οικογενειακή μέριμνα, τα μέτρα για τη σωματική και ψυχική υγεία και ευεξία, καθώς και οι αδυναμίες των εργαλείων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των δυσκολιών όσον αφορά τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων μεταξύ τομέων και κρατών μελών.

- (22) Η απασχολησιμότητα και η επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους θα επηρεαστούν θετικά από ειδικά κίνητρα για την πρόσληψή τους, όπως κίνητρα που αφορούν την οικονομική και κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών για συμβάσεις μόνιμης απασχόλησης ή απασχόλησης αορίστου χρόνου, σύμφωνα με την οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999¹. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να προωθηθεί η ευρύτερη χρήση της βασικής χρηματοδότησης ή της χρηματοδότησης της έρευνας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, παράλληλα με τη χρηματοδότηση βάσει έργων. Η βασική χρηματοδότηση παρέχει στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή στους ερευνητικούς οργανισμούς πρόβλεψη εγγυημένης χρηματοδοτικής στήριξης ως αντάλλαγμα για την εκπλήρωση ορισμένων παραδοτέων και προτύπων ποιότητας· η χρηματοδότηση καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής περιλαμβάνει αρχικό διαγωνισμό για χρηματοδότηση, η οποία ανανεώνεται αν υπάρξει θετική αξιολόγηση έπειτα από διαδικασία παρακολούθησης. Αυτό παρέχει τη δυνατότητα στους ερευνητικούς οργανισμούς να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες ερευνητικές στρατηγικές και να αναλάβουν βιώσιμες δεσμεύσεις έναντι των εργαζομένων, χρησιμοποιώντας παράλληλα χρηματοδότηση βάσει έργων για να συνεχίσουν να διερευνούν νέες δυνατότητες.

¹ Οδηγία 1999/70/EK του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (EE L 175 της 10.7.1999, σ. 43).

- (23) Όπως αναφέρεται στο άρθρο 22 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας και δικαιούται να ικανοποιεί τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Η αρχή 15 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ορίζει ότι, κατά τη συνταξιοδότηση, τόσο οι μισθωτοί όσο και οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν δικαίωμα σε σύνταξη ανάλογη προς τις εισφορές τους, η οποία διασφαλίζει επαρκές εισόδημα. Ωστόσο, οι μετακινούμενοι ερευνητές δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν επαρκείς επικουρικές συντάξεις λόγω των περιόδων κατοχύρωσης, των υψηλών τελών μεταφοράς, της περιορισμένης γνώσης περί σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων και του διοικητικού φόρτου στη συνταξιοδότηση. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεσπιστούν διασφαλίσεις για τους ερευνητές με βάση τη σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την «πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους»¹.
- (24) Το RESAVER, η ευρωπαϊκή συνταξιοδοτική λύση που υποστηρίζεται από την Επιτροπή και ασχολείται με τις επαγγελματικές συνταξιοδοτικές παροχές για ερευνητικούς οργανισμούς και η οποία θα αποτελέσει μία από τις συνιστώσες της επικείμενης πλατφόρμας ταλέντων του EXE, έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τα ζητήματα κοινωνικής προστασίας που αντιμετωπίζουν οι μετακινούμενοι ερευνητές. Εντούτοις, η αξιοποίησή του παρεμποδίζεται από την περιορισμένη ευαισθητοποίηση και από σημαντικά διοικητικά και νομικά εμπόδια. Με στόχο τη διασφάλιση των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των μετακινούμενων ερευνητών, θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίον η δυνητική κινητικότητα θα μπορούσε να επηρεάσει τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και θα πρέπει να εξεταστεί η συμμετοχή των ερευνητικών οργανισμών στο RESAVER.

¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (2019/C 387/01) (ΕΕ C 387 της 15.11.2019, σ. 1).

- (25) Η διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφικά ισορροπημένη κινητικότητα είναι ουσιαστικής σημασίας για να καταστούν οι ερευνητικές διαδρομές στην Ένωση πιο αποτελεσματικές, πιο βιώσιμες και πιο ελκυστικές. Με την κινητικότητα αυτή, το συνολικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας γίνεται πιο ανταγωνιστικό και ενισχύει τη βελτίωση της παραγωγής, της κυκλοφορίας και της χρήσης της γνώσης προωθώντας και διευκολύνοντας παράλληλα τις μη γραμμικές, διαφοροποιημένες επαγγελματικές διαδρομές. Πέραν του ότι πρέπει να παρασχεθούν κίνητρα για αυτές τις μορφές κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της εικονικής κινητικότητας, θα πρέπει να προωθηθούν και να ενσωματωθούν καταλλήλως στην επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών, ενώ θα πρέπει επίσης να αναληφθεί δράση για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων εμποδίων πάσης φύσεως στην κινητικότητα, στα οποία περιλαμβάνονται η περιορισμένη δυνατότητα μεταφοράς επιχορηγήσεων, ο διοικητικός φόρτος, για παράδειγμα για επαγγελματικά ταξίδια, ή για την αναγνώριση των αδειών διαμονής για μετακινούμενους ερευνητές, οι προκλήσεις μετεγκατάστασης ή τα γλωσσικά εμπόδια, ή για τη μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων.
- (26) Χρειάζεται να υιοθετηθεί νέα προσέγγιση για να προωθηθούν οι διαλειτουργικές και διατομεακές ερευνητικές σταδιοδρομίες, όπου το σύστημα αξιολόγησης και επιβράβευσης θα αποδίδει ίση αξία στις σταδιοδρομίες που πραγματοποιούνται σε όλους τους τομείς και δεν θα βαθμολογεί αρνητικά τη γεωγραφική, διεπιστημονική και διατομεακή κινητικότητα, την προσωρινή διακοπή της σταδιοδρομίας ή τη μετεγκατάσταση για επαγγελματικούς λόγους, μεταξύ άλλων σε περίπτωση λήψης εκπαιδευτικής ή γονικής άδειας, και οι ερευνητές θα εξετάζουν αδιακρίτως την πιθανότητα να επιδιώξουν σταδιοδρομία στον ακαδημαϊκό χώρο και πέραν αυτού. Οι πολλαπλές επαγγελματικές διαδρομές, που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική, τομεακή και μεταξύ οργανισμών κινητικότητα, ή οι υβριδικές διαδρομές, που χαρακτηρίζονται από ταυτόχρονο συνδυασμό τομέων, αξίζουν πλήρη αναγνώριση και εκτίμηση σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές επαγγελματικές διαδρομές - δηλαδή τις σταδιοδρομίες που ακολουθούν μια ευθεία εξέλιξη από τη μία θέση στην άλλη, συνήθως εντός του ίδιου τομέα ή επιστημονικού κλάδου.

- (27) Σε ορισμένες περιπτώσεις η διδακτορική κατάρτιση εξακολουθεί να στοχεύει κυρίως σε μελλοντικές σταδιοδρομίες στον ακαδημαϊκό χώρο και δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη το ευρύτερο φάσμα επαγγελμαμάτων σε όλους τους σχετικούς τομείς, ή τη σημασία της προώθησης της επιχειρηματικότητας μεταξύ των ερευνητών. Ο εφοδιασμός των ερευνητών με εγκάρσιες δεξιότητες μέσω προγραμμάτων τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, εκτός από τις ισχυρές ερευνητικές δεξιότητες, είναι εξαιρετικά σημαντικός για τη βελτίωση των ευκαιριών σταδιοδρομίας, της διατομεακής κινητικότητας και της καινοτομίας, καθώς και για να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές σταδιοδρομίες στην Ένωση.
- (28) Το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp), το οποίο ανέπτυξε η Επιτροπή σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον εφοδιασμό των ερευνητών με ευρύ φάσμα εγκάρσιων δεξιοτήτων και στη γεφύρωση του χάσματος δεξιοτήτων μεταξύ του ακαδημαϊκού χώρου και όλων των άλλων σχετικών τομέων. Η κατάρτιση των ερευνητών - συμπεριλαμβανομένης της διδακτορικής κατάρτισης - θα μπορούσε να αναπτυχθεί σύμφωνα με τις ικανότητες που περιγράφονται στο πλαίσιο και με βάση την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, προκειμένου να καταστεί δυνατή η δια βίου αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανειδίκευση των ερευνητών. Είναι αναγκαίο να υπάρξουν κατάλληλοι μηχανισμοί αναγνώρισης και επικύρωσης για τις ευκαιρίες τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον χώρο εργασίας.

- (29) Για να εξασφαλιστεί ότι η κατάρτιση των ερευνητών αναπτύσσεται ή αναπτύσσεται από κοινού με βάση τις πραγματικές ανάγκες για δεξιότητες, θα μπορούσε να προωθηθεί η αλληλεπίδραση και η συνεργασία της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης, του μη κερδοσκοπικού τομέα καθώς και όλων των άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων, για παράδειγμα, σε σχέση με την πρακτική άσκηση ή την παρακολούθηση εργασίας. Θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο αυτό οι αρχές για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση που περιλαμβάνονται στην έκθεση που εγκρίθηκε από τη διευθύνουσα ομάδα του EXE για τους ανθρώπινους πόρους και την κινητικότητα του 2011, καθώς και η σύσταση (EE) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης¹, η οποία επισημαίνει την ανάγκη ύπαρξης ενός συστήματος που να ευνοεί τις επιχειρηματικές δραστηριότητες προς όφελος των ερευνητών.
- (30) Η προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας και των σχετικών ικανοτήτων μεταξύ των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων για την αναζήτηση επενδυτών και κεφαλαίου, είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της αξιοποίησης της γνώσης και του μετασχηματισμού καινοτόμων ιδεών σε νέες υπηρεσίες και προϊόντα με υψηλότερο δυναμικό διεξόδου στην αγορά, βιώσιμης ανάπτυξης, καινοτομίας και κοινωνικών οφελών. Για να ακολουθηθεί μια επιτυχημένη επιχειρηματική πορεία απαιτείται τα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως οι δημοσιεύσεις, τα δεδομένα, η τεχνογνωσία και η διανοητική ιδιοκτησία να κατανοούνται ορθά και να αποτελούν αντικείμενο αποτελεσματικής διαχείρισης, όπως ορίζεται στη σύσταση (EE) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης¹.

¹ Σύσταση (EE) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (EE L 317 της 9.12.2022, σ. 141).

- (31) Η διατομεακή κυκλοφορία ταλέντων και η βελτιωμένη διαλειτουργικότητα των θέσεων εργασίας στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας απαιτούν συνδυασμό διαφορετικών και συμπληρωματικών μέτρων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο σύμφωνα με τις αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της θεσμικής αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης του συστήματος. Μια προσέγγιση πολιτικής που περιλαμβάνει αμοιβαία μάθηση βάσει επιτυχημένων μοντέλων προγραμμάτων διατομεακής κινητικότητας μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου, και στην ενδυνάμωση των οικοσυστημάτων καινοτομίας, στη βελτίωση της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης για ερευνητές, φορείς καινοτομίας και άλλα ταλαντούχα άτομα στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης των δεξιοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη ικανοτήτων στήριξης, και στην ενίσχυση του συστήματος πρόσληψης και στην ενίσχυση της ανάπτυξης των επιχειρηματικών δεξιοτήτων των ερευνητών.
- (32) Οι ερευνητές δεν έχουν πάντοτε επίγνωση του κρίσιμου ρόλου της χάραξης πολιτικής στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας και του ρόλου της επιστήμης στη χάραξη πολιτικής. Και οι δύο διαστάσεις μπορούν να έχουν αντίκτυπο στις ερευνητικές σταδιοδρομίες συνολικά καθώς και στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας. Είναι σημαντικό η διδακτορική κατάρτιση να περιλαμβάνει και να ενσταλάζει την επίγνωση αυτή, προκειμένου να διασφαλίζεται μεγαλύτερη συμμετοχή των ερευνητών στη διαδικασία χάραξης πολιτικής και να αναγνωρίζονται οι επιστημονικές δραστηριότητες των ερευνητών στη χάραξη πολιτικής κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους.

- (33) Οι ερευνητές, ιδίως όσοι βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, θα πρέπει να ενημερώνονται για τις διαθέσιμες ευκαιρίες σε όλους τους τομείς και για τη δυνατότητα αξιοποίησης αυτών των ευκαιριών με σκοπό τη διεύρυνση του φάσματος της προσωπικής και επαγγελματικής τους εξέλιξης. Οι συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σταδιοδρομίας, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ερευνητών, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, τονώνοντας τη διατομεακή, διεπιστημονική, γεωγραφική και εικονική κινητικότητα, καθώς και μέσω της δυνατότητας ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Θα πρέπει να προωθηθεί η κινητικότητα μεταξύ ιδρυμάτων, ιδίως μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικών οργανισμών με διαφορετικά προφίλ και κατά μήκος ποικίλων και ευέλικτων ακαδημαϊκών κατευθύνσεων, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση των εμποδίων που συνδέονται με τις ικανότητες οι οποίες αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο ίδρυμα και εκείνες οι οποίες απαιτούνται στο νέο ίδρυμα.
- (34) Η αξιολόγηση της έρευνας θα πρέπει να καθιστά δυνατή την αξιολόγηση των επιδόσεων των ερευνητών και της έρευνας για την επίτευξη της υψηλότερης δυνατής ποιότητας και του μεγαλύτερου δυνατού αντικτύπου. Όπως επισημαίνεται στην πρόσκληση του Παρισιού του 2022 για την αξιολόγηση της έρευνας, στην έκθεση οριοθέτησης με τίτλο «Προς μια μεταρρύθμιση του συστήματος αξιολόγησης της έρευνας» που δημοσίευσε η Επιτροπή το 2021 και βάσει ευρείας διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Αξιολόγηση της έρευνας και εφαρμογή της ανοικτής επιστήμης» της 10ης Ιουνίου 2022 και στη συμφωνία για τη μεταρρύθμιση της αξιολόγησης της έρευνας που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2022, η ορθή αξιολόγηση των επιδόσεων απαιτεί την αναγνώριση ολόενα και πιο ποικιλόμορφων ερευνητικών αποτελεσμάτων, δραστηριοτήτων και πρακτικών, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας και της ανοικτής ανταλλαγής αποτελεσμάτων, και της διασφάλισης υψηλών προτύπων ακεραιότητας της έρευνας και αντίκτυπου της έρευνας στην κοινωνία. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση των ερευνητών θα πρέπει να κινηθεί προς μια πιο ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής αξιολόγησης της έρευνας, ευνοώντας την ποιοτική αξιολόγηση η οποία περιλαμβάνει αξιολόγηση από ομοτίμους και υποστηρίζεται από την υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών.

- (35) Προκειμένου να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες στον ακαδημαϊκό χώρο που οδηγούν στις πλέον υψηλόβαθμες θέσεις, απαιτείται διαφανές, δομημένο, συμπεριληπτικό και ισότιμο ως προς το φύλο σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης. Για τον σκοπό αυτόν, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο ανάπτυξης συστημάτων τύπου προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), τα οποία θα πρέπει να νοούνται ως καθορισμένα πλαίσια εντός των οποίων μια σύμβαση ορισμένου χρόνου έχει την προοπτική ανέλιξης σε μόνιμη θέση υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης, σε επίπεδο κρατών μελών και ερευνητικών οργανισμών.
- (36) Παρά τις προσπάθειες σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, το ζήτημα της διαρροής ταλέντων από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ένωσης εξακολουθεί να υφίσταται, όπως τονίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης»¹, και απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την επίτευξη πιο ισορροπημένης γεωγραφικής κινητικότητας για τους ερευνητές. Οι αναλύσεις της Επιτροπής σχετικά με την κυκλοφορία των ταλέντων για την περίοδο 2021-2022 καταδεικνύουν τη θετική συμβολή των υφιστάμενων δράσεων σε επίπεδο Ένωσης για την ενθάρρυνση μιας πιο ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων, αλλά εντοπίζουν επίσης επίμονες προκλήσεις και διατυπώνουν μεθόδους για την προσέλκυση επιστημόνων. Τα άριστα ερευνητικά περιβάλλοντα - συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών υποδομών -, οι ελκυστικές συνθήκες εργασίας και ένα επίπεδο αμοιβής που αντιστοιχεί στα επαγγελματικά προσόντα και στις ασκούμενες δραστηριότητες διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό, αλλά συχνά απαιτούν μεταρρυθμίσεις των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας. Θα πρέπει να επιδιωχθεί μια προσέγγιση πολιτικής που αποσκοπεί στην υποστήριξη και την παροχή κινήτρων για τέτοιους μετασχηματισμούς των συστημάτων, με τη συμπερίληψη ασκήσεων αμοιβαίας μάθησης βάσει επιτυχημένων μεθόδων που έχουν καταστήσει δυνατή την επίτευξη πιο ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων στα κράτη μέλη.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - «Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης», 17 Ιανουαρίου 2023, COM(2023)32 final.

- (37) Η υποστήριξη της κινητικότητας και της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών, με παράλληλη διασφάλιση μιας βιώσιμης δεξαμενής ταλέντων για τον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας και με παράλληλη ενίσχυση της επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και του υπόλοιπου κόσμου, αποτελεί τον κύριο στόχο του δικτύου EURAXESS, μιας μοναδικής πανευρωπαϊκής πρωτοβουλίας που παρέχει πληροφορίες και υποστηρικτικές υπηρεσίες δωρεάν στους ερευνητές και τις οικογένειές τους. Προκειμένου να υποστηριχθεί περαιτέρω αυτός ο στόχος, το δίκτυο EURAXESS θα μπορούσε να επεκτείνει τις δραστηριότητες παροχής πληροφοριών και υποστήριξης για ερευνητές και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικούς οργανισμούς, με βελτιστοποιημένη δομή υπηρεσιών και διακυβέρνησης, βελτιωμένη ψηφιακή εμπειρία και εμπειρία χρηστών και διαλειτουργικότητα με άλλες πρωτοβουλίες της Ένωσης, όπως το Europass και το EURES. Η αποτελεσματικότητα και η συνοχή των πυλών και των υπηρεσιών πληροφόρησης EURAXESS θα επωφελούνταν από ισχυρές εθνικές οργανώσεις.

- (38) Για να παραμείνει ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο, η Ένωση πρέπει να καταστεί πιο ελκυστική για ταλαντούχα άτομα από όλον τον κόσμο αποφεύγοντας παράλληλα να επηρεαστούν οι αναπτυσσόμενες χώρες από τη διαρροή ταλέντων. Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ», που εκδόθηκε στις 27 Απριλίου 2022¹, τονίζει την ανάγκη να ενισχύσει η Ένωση την ελκυστικότητά της για ταλαντούχα άτομα από όλο τον κόσμο, ιδίως με την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ένωση και με τη διερεύνηση περαιτέρω πιθανών οδών νόμιμης μετανάστευσης προς την Ένωση μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η αναθεώρηση της οδηγίας (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου² αποτέλεσε σημαντικό βήμα για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της Ένωσης, δίνοντας στους μετανάστες υψηλής ειδίκευσης τη δυνατότητα να επωφελούνται από βελτιωμένα δικαιώματα, καθώς και από ταχύτερες και πιο εξορθολογισμένες διαδικασίες. Η οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³ συμβάλλει επίσης στην επίτευξη αυτών των στόχων καθιστώντας ευκολότερη και ελκυστικότερη για τους σπουδαστές και τους ερευνητές την έλευση στην Ένωση, προωθώντας παράλληλα την κυκλοφορία των γνώσεων και των δεξιοτήτων μέσω ενίσχυσης των δικαιωμάτων κινητικότητας εντός της Ένωσης.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Προσέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ COM(2022) 657 final.

² Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 382 της 28.10.2021, σ. 1).

³ Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair) (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 21).

- (39) Η Χάρτα και ο κώδικας δεοντολογίας για τους ερευνητές τελούν υπό αναθεώρηση ώστε να ανταποκριθούν στη νέα πραγματικότητα και στις τρέχουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές και τα ιδρύματα, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ενσωμάτωσης της ισόρροπης εκπροσώπησης και της ισότητας των φύλων και της συμπεριληπτικότητας περιλαμβάνοντας μέτρα που αποσκοπούν σε απαλλαγμένα από έμφυλη βία περιβάλλοντα έρευνας, καθώς και με πρακτικές της ανοικτής επιστήμης. Η νέα Χάρτα του Ερευνητή, στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης, εξορθολογίζεται προκειμένου να απλουστευθεί η εφαρμογή της και να προωθηθεί η υιοθέτησή της πέραν του ακαδημαϊκού τομέα. Όλοι οι οργανισμοί που απασχολούν ερευνητές ή τους παρέχουν χρηματοδότηση καλούνται να υιοθετήσουν τη νέα Χάρτα του Ερευνητή. Οι οργανισμοί που έχουν υιοθετήσει τις αρχές της υφιστάμενης Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές θεωρείται ότι συνεχίζουν να υιοθετούν τη νέα Χάρτα του Ερευνητή. Αυτό θα πρέπει να ισχύει ιδίως για τα ιδρύματα που έχουν προσχωρήσει στη διαδικασία HRS4R ή την έχουν ολοκληρώσει, πρώτο βήμα της οποίας είναι η υιοθέτηση της Χάρτας του ερευνητή.

- (40) Απαιτείται παρατηρητήριο για τις ερευνητικές διαδρομές, το οποίο θα συνδυάζει τα βέλτιστα τρέχοντα δεδομένα της Ένωσης σε έναν ενιαίο τόπο, προκειμένου να παρακολουθείται η εφαρμογή των μέτρων για την ενίσχυση των ερευνητικών διαδρομών και των μεταρρυθμίσεων του συστήματος. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να υποστηρίζει τις ανάγκες των κρατών μελών και των ερευνητικών οργανισμών για δεδομένα σχετικά με την προσαρμογή και την εκπόνηση πολιτικών για τις ερευνητικές διαδρομές. Θα πρέπει να υποστηρίζει εξίσου τους ερευνητές ώστε να κατανοούν καλύτερα τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες και να προωθεί την ελκυστικότητα των ερευνητικών οργανισμών της Ευρώπης για τα πλέον ταλαντούχα άτομα. Κατά περίπτωση, θα μπορούσαν να εξεταστούν οι δεσμοί με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που προτείνεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια. Τα δεδομένα που συλλέγονται κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1700 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ θα μπορούσαν να προσαρμοστούν ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών του παρατηρητηρίου για τις ερευνητικές διαδρομές.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1700 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Οκτωβρίου 2019, για τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τα άτομα και τα νοικοκυριά, με βάση στοιχεία που συλλέγονται από δείγματα σε ατομικό επίπεδο, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 808/2004, (ΕΚ) αριθ. 452/2008 και (ΕΚ) αριθ. 1338/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1177/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 577/98 του Συμβουλίου (ΕΕ L 261I της 14.10.2019, σ. 1).

- (41) Προκειμένου να είναι επιτυχημένο το ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ένωση, απαιτούνται δεσμεύσεις από τα κράτη μέλη και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ειδικότερα, συμμαχίες ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως εκείνες που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας σχετικά με τα δίκτυα ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και οι οποίες υποστηρίζονται από το πρόγραμμα Erasmus+ και τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία, καθώς και ο ευρύτερος τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι ερευνητικοί οργανισμοί και όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, θα μπορούσαν να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, σε εθελοντική βάση και σύμφωνα με μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, να συμβάλλουν στην ευρεία εφαρμογή του πλαισίου μέσω πιλοτικής εφαρμογής σχετικών δραστηριοτήτων.
- (42) Οι παρούσες συστάσεις θα πρέπει να εφαρμοστούν λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ευρεία ποικιλομορφία των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας και συνθηκών E&K και την αρχή της θεσμικής αυτονομίας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών οργανισμών σε ολόκληρη την Ένωση,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

1. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης:

Ως «ερευνητές» νοούνται επαγγελματίες που ασχολούνται με τη σύλληψη ή τη δημιουργία νέων επιστημονικών γνώσεων με βάση πρωτότυπες έννοιες ή υποθέσεις. Διεξάγουν έρευνα και βελτιώνουν ή αναπτύσσουν έννοιες, θεωρίες, μοντέλα, υποδομές, τεχνικές, όργανα, λογισμικό ή επιχειρησιακές μεθόδους. Οι ερευνητές μπορούν να συμμετέχουν εν όλω ή εν μέρει σε διάφορα είδη δραστηριοτήτων —όπως είναι η βασική ή εφαρμοσμένη έρευνα, η πειραματική ανάπτυξη, η λειτουργία ερευνητικού εξοπλισμού σε οποιονδήποτε τομέα της οικονομίας ή της κοινωνίας και η διάδοση και η αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Μπορούν επίσης να συμμετέχουν εν μέρει, μεταξύ άλλων, στη διαχείριση έργων, τη διδασκαλία, τη μεντορία, την υποστήριξη τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής, τις πρακτικές ανοικτής επιστήμης, στις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας και την επικοινωνία της επιστήμης. Οι ερευνητές εντοπίζουν επιλογές για νέες δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, τις οποίες σχεδιάζουν και διαχειρίζονται χρησιμοποιώντας υψηλού επιπέδου δεξιότητες και γνώσεις που έχουν αναπτυχθεί μέσω τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή βάσει εμπειρίας.

2. Οι ερευνητές μπορούν να ασκούν τις δραστηριότητές τους, οι οποίες είναι εξίσου σημαντικές σε όλους τους τομείς στους οποίους διεξάγονται δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης και του μη κερδοσκοπικού τομέα, όπου οι δεξιότητες, οι γνώσεις τους και οι προσεγγίσεις που υιοθετούν μπορούν να είναι επωφελείς για την ευρωπαϊκή κοινωνία, το σύστημα έρευνας και καινοτομίας και την οικονομία.

3. Οι σταδιοδρομίες στον τομέα της διαχείρισης της έρευνας είναι προσβάσιμες σε ερευνητές και άλλους επαγγελματίες με στόχο τη διαχείριση και την υποστήριξη δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας. Οι σταδιοδρομίες στον τομέα της διαχείρισης της έρευνας θα πρέπει να καθορίζονται σαφώς και να αναγνωρίζονται καταλλήλως σε επίπεδο Ένωσης, με τον προσδιορισμό των σχετικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ώστε να ενισχυθεί η επαγγελματική ιδιότητα των υπεύθυνων έρευνας, να επιτραπεί η ανάπτυξη σχετικής κατάρτισης και να προωθηθεί η συγκρισιμότητα. Οι υπεύθυνοι έρευνας μπορούν να εκτελούν διάφορα καθήκοντα, όπως είναι, για παράδειγμα:
- α) ο εξορθολογισμός ή η διευκόλυνση του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της διαχείρισης, της διαχείρισης ευρέσιμων, προσβάσιμων, διαλειτουργικών και επαναχρησιμοποιήσιμων δεδομένων (FAIR), της διοίκησης, της παρακολούθησης, της επικοινωνίας και της αξιοποίησης της έρευνας και της καινοτομίας·
 - β) η διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους στόχους πολιτικής, τις απαιτήσεις του προγράμματος χρηματοδότησης, τους δημοσιονομικούς κανόνες και τις νομικές ρυθμίσεις·
 - γ) η βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος ή των έργων έρευνας και καινοτομίας·
 - δ) η ενίσχυση του αντικτύπου της έρευνας και της καινοτομίας στην πολιτική και την κοινωνία·
 - ε) η στήριξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής πολιτικών, προγραμμάτων και έργων που αφορούν την έρευνα και την καινοτομία.

4. Οι τεχνικοί έρευνας είναι επαγγελματίες των οποίων τα κύρια καθήκοντα απαιτούν υψηλό επίπεδο τεχνικών γνώσεων, κατάρτισης και πείρας σε έναν ή περισσότερους τομείς της μηχανικής, των φυσικών επιστημών και των βιοεπιστημών, ή των κοινωνικών και των ανθρωπιστικών επιστημών. Συμμετέχουν σε επιστημονικά και τεχνικά καθήκοντα που περιλαμβάνουν την εφαρμογή εννοιών και επιχειρησιακών μεθόδων και τη χρήση ερευνητικού εξοπλισμού, συνήθως υπό την επίβλεψη ερευνητών. Οι τεχνικοί έρευνας διαδραματίζουν καίριο υποστηρικτικό ρόλο στη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας υψηλού επιπέδου. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να καθορίσουν σαφώς και να αναγνωρίσουν καταλλήλως τις σταδιοδρομίες των τεχνικών έρευνας σε εθνικό επίπεδο.
5. Όλοι οι ερευνητές, ανεξάρτητα από το καθεστώς και τον τομέα απασχόλησής τους, θα πρέπει να κατατάσσονται στα κάτωθι προφίλ:
- α) R1 – Νέος ερευνητής: Ερευνητής που διεξάγει έρευνα υπό εποπτεία έως τον βαθμό διδακτορικού διπλώματος ή ισοδύναμου επιπέδου ικανοτήτων και πείρας.
 - β) R2 – Αναγνωρισμένος ερευνητής: Ερευνητής με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, ο οποίος δεν είναι ακόμη αρκετά αυτόνομος ώστε να αναπτύσσει τη δική του έρευνα, να προσελκύει χρηματοδότηση ή να ηγείται μιας ερευνητικής ομάδας.

- γ) R3 – Πεπειραμένος ερευνητής: Ερευνητής με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, ο οποίος μπορεί με τρόπο αυτόνομο να αναπτύσσει τη δική του έρευνα, να προσελκύει χρηματοδότηση και να ηγείται μιας ερευνητικής ομάδας.
- δ) R4 – Κορυφαίος ερευνητής: Ερευνητής με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, ο οποίος αναγνωρίζεται από τους συναδέλφους του ως ηγετική μορφή στον ερευνητικό του τομέα.

6. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, οι ερευνητές που κατατάσσονται στα προφίλ R1 και R2 θα πρέπει να θεωρούνται ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους και εκείνοι που κατατάσσονται στα προφίλ R3 και R4 θα πρέπει να θεωρούνται ανώτεροι ερευνητές.

Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθούν τη χρήση αναφορών στα προφίλ σε όλες τις δημοσιεύσεις κενών θέσεων εργασίας που απευθύνονται ειδικά σε ερευνητές ή, κατά περίπτωση, να καλούν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα ερευνητικά ιδρύματα να το πράξουν.

Τα προφίλ δεν θα πρέπει απαραιτήτως να θεωρούνται στάδια μιας βαθμιαίας επαγγελματικής διαδρομής.

Στο παράρτημα I παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος παραδειγμάτων επαγγελματιών για ερευνητές σε όλους τους τομείς βάσει των προφίλ R1-R4.

7. Συνιστάται στα κράτη μέλη και την Επιτροπή να προωθήσουν και να στηρίζουν την πλήρη αναγνώριση των σταδιοδρομιών των ερευνητών καθώς και την εκτίμηση και επιβράβευση των διαφορετικών επαγγελματικών διαδρομών επί ίσοις όροις, ανεξάρτητα από τον τομέα απασχόλησης ή δραστηριότητας, και να λάβουν υποστηρικτικά μέτρα για να καταστεί δυνατή η πλήρης διαλειτουργικότητα και συγκρισιμότητά τους μεταξύ των κρατών μελών, των τομέων και των ιδρυμάτων.
8. Οι μη γραμμικές, οι υβριδικές επαγγελματικές διαδρομές και οι διαδρομές που περιλαμβάνουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες θα μπορούσαν να ενθαρρύνονται και να υποστηρίζονται από τα κράτη μέλη, και θα πρέπει να αναγνωρίζονται σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές επαγγελματικές διαδρομές με πολλαπλά επαγγελματικά αποτελέσματα.
9. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν νέες εκδόσεις και επικαιροποιήσεις της ευρωπαϊκής ταξινόμησης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στα επαγγέλματα και τις δεξιότητες των ερευνητών.
10. Συνιστάται στα κράτη μέλη να παροτρύνουν τα γραφεία ανθρώπινου δυναμικού σε όλους τους τομείς να χαρτογραφούν τις δομές σταδιοδρομίας των ερευνητών με βάση τα προφίλ που αναφέρονται στο σημείο 5 της παρούσας σύστασης.

11. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθούν και να υποστηρίζουν την ανοικτή, διαφανή και αξιοκρατική επιλογή και πρόσληψη υποψηφίων, χωρίς να βαθμολογούνται αρνητικά οι διακοπές της σταδιοδρομίας ή οι μη γραμμικές, οι υβριδικές επαγγελματικές διαδρομές και οι διαδρομές που περιλαμβάνουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες.
12. Συνιστάται στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την τήρηση των συλλογικών συμβάσεων και τον αποτελεσματικό κοινωνικό διάλογο και να λάβουν μέτρα στήριξης ώστε οι εργοδότες και οι χρηματοδότες να παρέχουν ελκυστικές, συμπεριληπτικές και ανταγωνιστικές συνθήκες έρευνας και εργασίας, όπου οι ερευνητές χαίρουν εκτίμησης, ενθαρρύνονται και υποστηρίζονται. Τα εν λόγω μέτρα στήριξης θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:
 - α) παροχή ανάλογων όρων αμοιβής, ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και ευέλικτες συνθήκες εργασίας που βοηθούν ώστε να φέρουν κοντά την προσωπική ζωή, την οικογένεια, τη φροντίδα, την υγεία, την ασφάλεια και να εξασφαλίζεται η συνολική ευημερία, χωρίς να τίθεται εν αμφιβόλω η σταδιοδρομία·
 - β) διασφάλιση της ισότητας των φύλων, της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων, των ίσων ευκαιριών και της συμπεριληπτικότητας για ερευνητές από κάθε υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένων των υποεκπροσωπούμενων και περιθωριοποιημένων ομάδων, και προώθηση στο πλαίσιο των ερευνητικών οργανισμών και των οργανισμών χρηματοδότησης της χρήσης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης μέσων θεσμικής αλλαγής, όπως σχέδια για την ισότητα των φύλων χωρίς αποκλεισμούς τα οποία είναι ανοικτά σε περιπτώσεις διασταυρωτικότητας των διακρίσεων λόγω φύλου και άλλων κοινωνικών κατηγοριών, σύμφωνα με το νέο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια·

- γ) διασφάλιση της ελευθερίας της επιστημονικής έρευνας από κάθε ενδεχόμενο περιορισμού ή παρέμβασης, μεταξύ άλλων και από ξένους παράγοντες·
- δ) παροχή ειδικής υποστήριξης, σε θεσμικό επίπεδο, στους ερευνητές σε σχέση με την εκπλήρωση διοικητικών καθηκόντων·
- ε) ανάληψη αποφασιστικής δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της επισφάλειας και για τη στήριξη της ασφάλειας και της σταθερότητας των θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν, σε προαιρετική βάση, να παρέχονται κίνητρα για τη θέσπιση ανώτατου ορίου για τον αριθμό των συμβάσεων ορισμένου χρόνου ανά οργανισμό επί του ανθρώπινου δυναμικού των ερευνητών συνολικά. Όταν εκτελούνται ερευνητικά καθήκοντα που είναι μόνιμα, μακροπρόθεσμα ή ιδιαίτερες επαναληπτικά, οι μόνιμες συμβάσεις ή οι συμβάσεις αορίστου χρόνου συνιστώνται ως το κατάλληλο μέσο. Οι ερευνητές με συμβάσεις ορισμένου χρόνου θα πρέπει να επωφελούνται από ειδικά μέτρα —όπως αναφέρεται στο σημείο 29 της παρούσας σύστασης— που προωθούν την εξέλιξη και τη συνέχεια της σταδιοδρομίας τους·
- στ) εξέταση του ενδεχομένου χρήσης διαφορετικών μοντέλων χρηματοδότησης —π.χ. βασικής χρηματοδότησης, χρηματοδότησης της έρευνας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής ή χρηματοδότησης βάσει έργων— ώστε να μπορούν οι ερευνητικοί οργανισμοί να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες ερευνητικές στρατηγικές και να αναλάβουν πιο σταθερές δεσμεύσεις έναντι των εργαζομένων·

ζ) παροχή πρόσβασης σε επαρκή κοινωνική προστασία ανεξάρτητα από τη μορφή απασχόλησης, με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισής τους. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να αφορούν τους κάτωθι κλάδους, εφόσον αυτοί είναι διαθέσιμοι στα κράτη μέλη:

- 1) παροχές ανεργίας·
- 2) παροχές ασθένειας και υγειονομικής περίθαλψης·
- 3) άδεια μητρότητας, άδεια πατρότητας, καθώς και γονικές άδειες και συναφείς παροχές·
- 4) παροχές αναπηρίας·
- 5) παροχές γήρατος και παροχές επιζώντων·
- 6) παροχές σχετικές με εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

13. Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την πρόσβαση των ερευνητών σε επικαιροποιημένες, πλήρεις, φιλικές προς τον χρήστη και σαφώς κατανοητές πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που αφορούν την κοινωνική προστασία και να διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα —που αποκτώνται είτε μέσω υποχρεωτικών είτε μέσω προαιρετικών συστημάτων— διατηρούνται, συσσωρεύονται και/ή μεταβιβάζονται μεταξύ όλων των ειδών καθεστώτων απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης και μεταξύ διαφορετικών χωρών και οικονομικών τομέων, καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του ατόμου ή κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς, καθώς και μεταξύ διαφορετικών συστημάτων στο πλαίσιο ενός δεδομένου κλάδου κοινωνικής προστασίας.

14. Συνιστάται στα κράτη μέλη που αποσκοπούν στην ενίσχυση των αποταμιεύσεων σε επικουρικά συστήματα καθορισμένων εισφορών να προωθήσουν τη χρήση των λύσεων που παρέχει το συνταξιοδοτικό ταμείο RESAVER, το οποίο εγγυάται τη μη εφαρμογή περιόδου θεμελίωσης δικαιωμάτων και τελών μεταβιβάσεων στοιχείων ενεργητικού.
15. Συνιστάται στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τη λήψη ειδικών μέτρων για τη στήριξη των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, οι οποίοι αντιστοιχούν στα προφίλ R1 και R2 που αναφέρονται στο σημείο 5 της παρούσας σύστασης.
- Λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνθηκών, τα εν λόγω ειδικά μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) παροχή στους νέους ερευνητές της κοινωνικής προστασίας και των συνθηκών εργασίας που ισχύουν για ερευνητές σε άλλα στάδια της σταδιοδρομίας τους, καθώς και παροχή επαρκούς εισοδήματος·
 - β) παροχή οικονομικών κινήτρων και κινήτρων κοινωνικής προστασίας στους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους·
 - γ) προώθηση της χρήσης κινήτρων και υποστήριξη κινήτρων για την πρόσληψη ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους από εργοδότες σε όλους τους τομείς, ιδίως βάσει μόνιμων συμβάσεων ή συμβάσεων αορίστου χρόνου·
 - δ) προώθηση και αναγνώριση της κινητικότητας μεταξύ ιδρυμάτων και της διατομεακής, διεπιστημονικής και γεωγραφικής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της εικονικής κινητικότητας·

- ε) προώθηση της συνεργασίας μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, χρηματοδοτών της έρευνας και άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, ιδίως της βιομηχανίας και άλλων επιχειρήσεων, καθώς και δημόσιων οργανισμών και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, όσον αφορά τις αναγκαίες δεξιότητες και τις δεξιότητες που παρέχονται, ώστε να προωθηθεί η πρόσληψη ερευνητών υψηλής ειδίκευσης που διαθέτουν τις επιδιωκόμενες δεξιότητες που είναι αναγκαίες στους σχετικούς τομείς·
- στ) προώθηση της συμμετοχής ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους σε ερευνητικές ομάδες, χωρίς να τους ζητούνται καθήκοντα άσχετα με την επιστημονική τους κατάρτιση.

Ερευνητές με ειδίκευση για διατομεακές και διεπιστημονικές σταδιοδρομίες, καθώς επίσης για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία

16. Στόχος του νέου ερευνητή είναι να καλλιεργήσει τη νοοτροπία της έρευνας, να δώσει ώθηση στην ευελιξία της σκέψης, τη δημιουργικότητα και τη διανοητική αυτονομία μέσω ενός πρωτότυπου, συγκεκριμένου ερευνητικού έργου. Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να ενθαρρύνουν την εστίαση της διδακτορικής κατάρτισης στους στόχους αυτούς, και, επιπλέον, τη συμβατότητά της με διαλειτουργικές σταδιοδρομίες σε όλους τους σχετικούς τομείς και για την άσκηση της ανοικτής επιστήμης, μεταξύ άλλων με τη χρήση του ResearchComp, των αρχών για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση, του ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας και οποιωνδήποτε άλλων μελλοντικών πρωτοβουλιών που θα αναληφθούν με σκοπό την ενίσχυση των εγκάρσιων δεξιοτήτων των ερευνητών.

17. Συνιστάται στην Επιτροπή να προβεί σε ενέργειες για να στηρίξει και να διευκολύνει τη χρήση του ResearchComp, να προωθήσει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και να εξετάσει το ενδεχόμενο μελλοντικών αναθεωρήσεων του πλαισίου ικανοτήτων, όπου αυτό είναι απαραίτητο, με βάση την εξέλιξη του συστήματος έρευνας και καινοτομίας και της αγοράς εργασίας.
18. Συνιστάται στα κράτη μέλη να δώσουν έμφαση σε προγράμματα που αποσκοπούν στην ενίσχυση των εγκάρσιων δεξιοτήτων που χρειάζονται οι ερευνητές για τη συμμετοχή σε δραστηριότητες αξιοποίησης της γνώσης και στην επιχειρηματικότητα. Τα εν λόγω προγράμματα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και προγράμματα κατάρτισης σχετικά με συναφή θέματα, συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης των στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, της τυποποίησης, της συνεργασίας μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας, της συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και δημόσιας διοίκησης, καθώς και επιστημονικές δραστηριότητες για τη χάραξη πολιτικής, και της συνεργασίας με την κοινωνία.
19. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των συμπράξεων, μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, άλλων επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης, του μη κερδοσκοπικού τομέα και όλων των άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, και να διασφαλίσουν ότι η διδακτορική κατάρτιση και η στοχευμένη κατάρτιση αναπτύσσονται ή αναπτύσσονται από κοινού με βάση τις πραγματικές ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών για δεξιότητες, μεταξύ άλλων με βάση παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών που εφαρμόζονται στο πλαίσιο υφιστάμενων προγραμμάτων σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών.

Η στήριξη της εν λόγω αλληλεπίδρασης και συνεργασίας συνιστάται ιδιαίτερα σε τομείς όπου απαιτούνται ειδικές δεξιότητες για τη λειτουργία τους με προηγμένες ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές.

20. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προβούν σε ενέργειες για την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικής νοοτροπίας μεταξύ των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αναζήτηση επενδύσεων, με στόχο να δοθεί η δυνατότητα σε όσους ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία να συνδυάσουν τις ικανότητες παραγωγής γνώσεων με την ικανότητα αξιοποίησης των γνώσεων αυτών, ώστε οι καινοτόμες ιδέες να μετατρέπονται σε επιχειρήσεις και να προωθούνται η καινοτομία και η πρόοδος.

Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και καινοτομίας μεταξύ των γυναικών, καθώς και στη δημιουργία τεχνοβλαστών που διοικούνται από γυναίκες. Η ίδια προσέγγιση θα πρέπει να προβλέπεται για μειονοτικές και περιθωριοποιημένες ομάδες.

Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να εξετάσουν μέτρα για τον μετριασμό των πιθανών κινδύνων για ερευνητές που ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία, μεταξύ άλλων παρέχοντάς τους τη δυνατότητα επιστροφής στην προηγούμενη σταδιοδρομία τους.

21. Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για να στηρίξουν την ανάπτυξη και την παροχή στοχευμένης κατάρτισης, να ενθαρρύνουν τη δημιουργία ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για ερευνητές με διά βίου προοπτική και να προωθήσουν τη διατομεακή και διεπιστημονική κινητικότητα. Συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να προωθήσουν μια δίκαιη και διαφανή διαδικασία επικύρωσης των ευκαιριών τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον χώρο εργασίας.

22. Συνιστάται στην Επιτροπή να λάβει τα ακόλουθα μέτρα στο πλαίσιο της ανάπτυξης πρωτοβουλιών για την προώθηση της διατομεακής κυκλοφορίας ταλέντων:

- α) υποστήριξη της αμοιβαίας μάθησης για τα κράτη μέλη βάσει μοντέλων προγραμμάτων διατομεακής κινητικότητας που έχει θεσπίσει η Επιτροπή, σε τρεις τομείς προτεραιότητας:
 - 1) ενίσχυση της συνεργασίας εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου·
 - 2) βελτίωση της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης για ερευνητές, φορείς καινοτομίας και άλλα ταλαντούχα άτομα στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας·
 - 3) ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, των εγκάρσιων δεξιοτήτων και της συμμετοχής των ερευνητών σε δραστηριότητες που αυξάνουν τον κοινωνικό αντίκτυπο·
- β) ενίσχυση των συνιστωσών διατομεακής κινητικότητας στα υφιστάμενα μέσα κινητικότητας των ερευνητών και συμπλήρωσή τους με νέα μέσα, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο·
- γ) ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προγράμματα διατομεακής κινητικότητας, μέσω ενός κλάδου της πλατφόρμας ταλέντων του EXE που αναφέρεται στο σημείο 33 της παρούσας σύστασης.

23. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης εθνικών προγραμμάτων για την προώθηση της διατομεακής κινητικότητας σε έναν ή περισσότερους από τους τρεις τομείς προτεραιότητας που αναφέρονται στο σημείο 22 της παρούσας σύστασης.
24. Συνιστάται στα κράτη μέλη να καταβάλουν όλες τις αναγκαίες προσπάθειες για να προωθήσουν την εξάλειψη των υφιστάμενων διαρθρωτικών και διοικητικών φραγμών που μπορούν να παρεμποδίσουν ή να δυσχεράνουν την κινητικότητα μεταξύ τομέων, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας τους ερευνητές ώστε να υπερβαίνουν οικογενειακούς ή προσωπικούς παράγοντες που εμποδίζουν την κινητικότητα, υποστηρίζοντας τη διαλειτουργικότητα των σταδιοδρομιών, κατά περίπτωση, και διευκολύνοντας την προσωρινή ή μόνιμη κινητικότητα, χωρίς να παρεμποδίζουν τις γραμμικές επαγγελματικές διαδρομές.
25. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν τη διεπιστημονική κινητικότητα των ερευνητών, μεταξύ άλλων λαμβάνοντας δεόντως υπόψη και αντιμετωπίζοντας εμπόδια όπως η έλλειψη αναγνώρισης και οι δυσκολίες στην εξασφάλιση χρηματοδότησης από παραδοσιακές πηγές.

Επαγγελματική αξιολόγηση, ανάπτυξη και ανέλιξη

26. Συνιστάται στα κράτη μέλη να υποστηρίζουν την αναγνώριση της αξίας της γεωγραφικής, διατομεακής, διεπιστημονικής και υπερεπιστημονικής κινητικότητας και της κινητικότητας μεταξύ ιδρυμάτων, ως σημαντικών μέσων για την ενίσχυση της επιστημονικής γνώσης και της επαγγελματικής εξέλιξης σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας του ερευνητή. Η εικονική κινητικότητα έχει αποδειχθεί σημαντικό πλεονέκτημα και μπορεί επίσης να συνεκτιμάται. Το σύστημα αξιολόγησης και επιβράβευσης δεν θα πρέπει να βαθμολογεί αρνητικά τις μη γραμμικές, τις υβριδικές επαγγελματικές διαδρομές και τις διαδρομές που περιλαμβάνουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες.

27. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν και να υποστηρίξουν συστήματα αξιολόγησης και επιβράβευσης των ερευνητών τα οποία:
- α) βασίζονται σε ποιοτική αμερόληπτη κρίση που ασκείται από ομοτίμους και άλλους αρμόδιους ειδικούς, και υποστηρίζεται από υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών·
 - β) επιβραβεύουν την ποιότητα και τις διάφορες δυνητικές επιπτώσεις της έρευνάς τους στην κοινωνία, την επιστήμη και την καινοτομία·
 - γ) αναγνωρίζουν ποικιλία αποτελεσμάτων, μεταξύ άλλων δημοσιεύσεις, σύνολα δεδομένων, λογισμικό, μεθοδολογίες, πρωτόκολλα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας· ποικιλία δραστηριοτήτων, μεταξύ άλλων μεντορία, εποπτεία της έρευνας, ηγετικοί ρόλοι, επιχειρηματικότητα, διαχείριση δεδομένων FAIR —καταρχήν ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα δεδομένα—, αξιολόγηση από ομοτίμους, διδασκαλία, αξιοποίηση της γνώσης, συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας, υποστήριξη για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, αλληλεπίδραση με την κοινωνία· και ποικιλία πρακτικών, μεταξύ άλλων, ανοιχτή επιστήμη, έγκαιρη ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων και ανοιχτή συνεργασία, πέραν όλων των εμπειριών κινητικότητας που αναφέρονται στο σημείο 26 της παρούσας σύστασης·
 - δ) εξασφαλίζουν ότι η επαγγελματική δραστηριότητα του ερευνητή πληροί υψηλά πρότυπα δεοντολογίας και ακεραιότητας, ακολουθεί κατάλληλη διαδικασία για τη διεξαγωγή της έρευνας και αξιοποιεί ορθές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των ανοικτών πρακτικών για την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και μεθοδολογιών, όταν αυτό είναι δυνατόν·

- ε) χρησιμοποιούν κριτήρια και διαδικασίες αξιολόγησης που σέβονται την ποικιλία των ερευνητικών κλάδων και των εθνικών πλαισίων·
- στ) υποστηρίζουν ποικιλία προφίλ και σταδιοδρομιών των ερευνητών και εκτιμούν τις ατομικές συνεισφορές, αλλά και τον ρόλο των ομάδων, τη συνεργατική προσπάθεια και τη διεπιστημονικότητα·
- ζ) διασφαλίζουν την ισότητα των φύλων, την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, τις ίσες ευκαιρίες και τη συμπεριληπτικότητα.

Για να διασφαλιστεί η συνοχή κατά την εφαρμογή των συστάσεων που απαριθμούνται στο παρόν σημείο, τα κράτη μέλη προτρέπονται να προωθούν τη συνεχή κατάρτιση των παραγόντων που συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης και επιβράβευσης.

28. Τα κράτη μέλη καλούνται να παροτρύνουν τους οργανισμούς να συμμετέχουν σε συνασπισμούς, συμμαχίες ή πρωτοβουλίες που έχουν συσταθεί για την εξέλιξη των συστημάτων αξιολόγησης σύμφωνα με τις συστάσεις που παρατίθενται στο σημείο 27 της παρούσας σύστασης. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται επίσης να αντιμετωπίσουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, τα εθνικά διοικητικά ή νομικά εμπόδια που παρεμποδίζουν την εν λόγω εξέλιξη της αξιολόγησης της έρευνας και να συμβάλουν στην πρόληψη τυχόν αντιφάσεων ή ασυμβατοτήτων που ενδέχεται να υπάρξουν κατά την εφαρμογή των συστάσεων που απαριθμούνται στο σημείο 27 της παρούσας σύστασης, μεταξύ της αξιολόγησης της έρευνας, των ερευνητών και των ερευνητικών οργανισμών.

29. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθήσουν μέτρα, συμπεριλαμβανομένων συμβουλευτικών μηχανισμών και μηχανισμών μεντορίας που θα ευαισθητοποιούν τους ερευνητές, ιδίως εκείνους που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε όλους τους σχετικούς τομείς, καθώς και να προωθήσουν μια νοοτροπία διαφοροποίησης των σταδιοδρομιών για καλύτερη προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται στα κράτη μέλη και την Επιτροπή να στηρίζουν την παροχή συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών σταδιοδρομίας, π.χ. EURAXESS, για την τόνωση της διατομεακής, διεπιστημονικής και γεωγραφικής κινητικότητας, καθώς και τη δημιουργία και την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
30. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθήσουν ένα δίκαιο, ισότιμο, συμπεριληπτικό, διαφανές, δομημένο και με ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης για τους ερευνητές στον ακαδημαϊκό χώρο, έως και τις ανώτατες θέσεις. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται στα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανάπτυξης συστημάτων τύπου προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), που θα πρέπει να νοούνται ως καθορισμένα πλαίσια εντός των οποίων μια σύμβαση ορισμένου χρόνου περιλαμβάνει την προοπτική ανέλιξης σε μόνιμη θέση, υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης.

31. Συνιστάται στα κράτη μέλη να αναλάβουν αποφασιστική δράση για τη δημιουργία ευνοϊκών, ελκυστικών και ανταγωνιστικών συνθηκών για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, καθώς και για τον επαναπατρισμό ερευνητών από το εξωτερικό. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:
- α) κίνητρα για να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές δραστηριότητες, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης θεμιτού ανταγωνισμού για τα ταλαντούχα άτομα·
 - β) απλούστευση των νομικών και διοικητικών απαιτήσεων για τους ερευνητές·
 - γ) επενδύσεις στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της δικτύωσης εντός και εκτός της Ένωσης, για τη σύνδεση των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας με τα ευρωπαϊκά ερευνητικά δίκτυα και την ενσωμάτωσή τους σε αυτά, και για την παροχή μεγαλύτερης προβολής των εθνικών ικανοτήτων και των υποδομών έρευνας και τεχνολογίας υψηλού επιπέδου·
 - δ) ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τη δημιουργία ελκυστικού, ασφαλούς, συμπεριληπτικού και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος έρευνας και καινοτομίας, με ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, ακόμα και όσον αφορά τη βελτίωση των αμοιβών, των συνθηκών εργασίας και των υπηρεσιών, και τη μείωση των διοικητικών και γλωσσικών φραγμών για τους ξένους και τους διεθνώς μετακινούμενους ερευνητές·

- ε) επιχορηγήσεις επιστροφής και επαγγελματικής επανένταξης και ελκυστικές θέσεις για επαναπατριζόμενους ερευνητές·
- στ) δυνατότητα να κατέχουν διπλές θέσεις σε ιδρύματα εγκατεστημένα σε διαφορετικά κράτη μέλη, έτσι ώστε να προωθούνται η μεταφορά γνώσεων, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η συνεργασία και η πρόληψη της διαρροής ταλέντων·
- ζ) διερεύνηση επιλογών για κοινή προσέγγιση για το προσωπικό των ερευνητικών υποδομών, ιδίως στην περίπτωση Κοινοπραξίας Ευρωπαϊκής Ερευνητικής Υποδομής (KEEY).

Συνιστάται στην Επιτροπή να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους, μεταξύ άλλων επιτρέποντας την υλοποίηση συνεργειών μεταξύ των ενωσιακών προγραμμάτων, καθώς και μεταξύ ενωσιακών και εθνικών προγραμμάτων.

32. Συνιστάται στην Επιτροπή να προβεί στις κάτωθι ενέργειες προκειμένου να προωθήσει μια πιο ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων:

- α) στήριξη της αμοιβαίας μάθησης για τα κράτη μέλη ενόψει της μεταρρύθμισης των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας που εφαρμόζουν, μεταξύ άλλων μέσω προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη δημιουργία μιας κοινότητας πρακτικής άσκησης με κατάρτιση και καθοδήγηση για τα κράτη μέλη βάσει επιτυχημένων παραδειγμάτων σταδιοδρομίας και βάσει λύσεων που καθιστούν δυνατή μια πιο ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων·

- β) παρακολούθηση των ροών κινητικότητας, τόσο εντός της Ένωσης όσο και με τρίτες χώρες, μέσω διαδραστικού χάρτη κυκλοφορίας ταλέντων στο παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες που αναφέρεται στο σημείο 40 της παρούσας σύστασης·
- γ) διευκόλυνση των διακρατικών δεσμών με τη διασπορά της έρευνας και της καινοτομίας και τις κοινότητες τρίτων χωρών, και διευκόλυνση της προσέλκυσης ή της επιστροφής ταλέντων, μέσω ενός κλάδου της πλατφόρμας ταλέντων του EXE που αναφέρεται στο σημείο 33 της παρούσας σύστασης·
- δ) προώθηση της ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων όσον αφορά τους ερευνητές σε επίπεδο Ένωσης, με ενίσχυση της βάσης του ανθρώπινου κεφαλαίου, με ερευνητές και φορείς καινοτομίας που διαθέτουν ισχυρότερο πνεύμα επιχειρηματικότητας, περισσότερες ικανότητες διαχείρισης και καλύτερη κατάρτιση.

Δράσεις υποστήριξης για ερευνητικές σταδιοδρομίες

33. Συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση των πυλών και υπηρεσιών EURAXESS, καθώς και της διεθνούς διάστασης, και να αναπτύξουν την πλατφόρμα ταλέντων του EXE ως διαδικτυακή υπηρεσία μίας στάσης για ερευνητές και ιδρύματα σε όλους τους τομείς, με νέο πλαίσιο διακυβέρνησης και συντονιστικό ρόλο των αρμόδιων εθνικών φορέων και ιδρυμάτων που συμμετέχουν στην παροχή υπηρεσιών. Η πλατφόρμα ταλέντων του EXE θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα:
- α) στους ερευνητές να διαχειρίζονται τις ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης και τη σταδιοδρομία τους·

- β) στα ιδρύματα έρευνας και καινοτομίας, στους εργοδότες και στους χρηματοδότες να διεξάγουν δραστηριότητες δικτύωσης, να διαχειρίζονται καλύτερα τις δεξαμενές ταλάντων τους, να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές, διευκολύνοντας παράλληλα την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλαντούχων ατόμων και βελτιώνοντας τα δεδομένα για την καλύτερη κατανόηση των τάσεων κινητικότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής.

Οι υπηρεσίες θα μπορούσαν να διευρυνθούν ώστε να περιλαμβάνουν υπηρεσίες ανάπτυξης ταλάντων και διαχείρισης σταδιοδρομίας, με έμφαση στους ερευνητές σε όλους τους σχετικούς τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της ακαδημαϊκής κοινότητας.

34. Συνιστάται στην Επιτροπή να διασφαλίσει τη σύνδεση και τη διαλειτουργικότητα μεταξύ της πλατφόρμας ταλάντων του EXE και άλλων σχετικών ενωσιακών και εθνικών πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένων των Europass, ESCO και EURES, και να παράσχει βελτιωμένο μοντέλο διακυβέρνησης της πλατφόρμας και του υποκείμενου δικτύου κέντρων υπηρεσιών για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών των ερευνητών και των ερευνητικών οργανισμών.
35. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να αναγνωρίσουν τη σημασία της υιοθέτησης και της εφαρμογής της Χάρτας του Ερευνητή που αναφέρεται στο σημείο 36 της παρούσας σύστασης.
36. Η νέα Χάρτα του Ερευνητή που παρατίθεται στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης θα πρέπει να αντικαταστήσει τη Χάρτα και τον κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές που παρατίθενται στο παράρτημα της σύστασης 2005/251/EK. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν την υιοθέτηση και την εφαρμογή της νέας Χάρτας του Ερευνητή από τους εργοδότες και τους χρηματοδότες ερευνητών από όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών κινήτρων, προκειμένου να την καταστήσουν διαρθρωτικό εργαλείο για τη στήριξη των ερευνητών και των ερευνητικών σταδιοδρομιών.

37. Συνιστάται στην Επιτροπή να προσαρμόσει τη στρατηγική ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές, ή οποιονδήποτε μελλοντικό παρόμοιο μηχανισμό εφαρμογής, στη νέα Χάρτα του Ερευνητή, και να διασφαλίσει τη συνέχεια όσον αφορά τα ιδρύματα που έχουν υιοθετήσει τις αρχές της παλαιάς Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές και έχουν προσχωρήσει στη στρατηγική ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές, ιδίως θεωρώντας ότι εξακολουθούν να υιοθετούν τη Χάρτα του Ερευνητή που παρατίθεται στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης. Συνιστάται στην Επιτροπή να εφαρμόσει τα ίδια μεταβατικά μέτρα για τα ιδρύματα που ξεκίνησαν τη διαδικασία της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές στο πλαίσιο της παλαιάς Χάρτας και του παλαιού κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές.
38. Συνιστάται στην Επιτροπή να επανεξετάζει και να προσαρμόζει τακτικά όλα τα εργαλεία για τη στήριξη των ερευνητικών σταδιοδρομιών, με βάση τις πραγματικές ανάγκες των ερευνητών, σε συντονισμό με τα κράτη μέλη και τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.
39. Συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να προωθήσουν και να στηρίξουν συμμαχίες ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως οι συνασπισμοί ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, του συνόλου του ευρωπαϊκού τομέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας και όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, για την πιλοτική εφαρμογή των σχετικών δράσεων που προβλέπονται στην παρούσα σύσταση σύμφωνα με μια εθελοντική προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή.

40. Εκτός από τα γενικά συστήματα παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να παρακολουθούν τις σχετικές πτυχές των ερευνητικών σταδιοδρομιών στην Ένωση και την εφαρμογή της παρούσας σύστασης μέσω ειδικού παρατηρητηρίου, προς όφελος της ερευνητικής κοινότητας, των φορέων χάραξης πολιτικής, των δημόσιων διοικήσεων και των σχετικών οργανισμών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να στηρίζει την καλύτερη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών από τους ερευνητές, και θα πρέπει επίσης να προωθεί την ελκυστικότητα των ερευνητικών οργανισμών της Ένωσης για τα καλύτερα ταλέντα, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε όλα τα στάδια της υλοποίησης.
41. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να εξετάσει προσεκτικά και να προσδιορίσει το είδος των δεδομένων υποστήριξης που θα ήταν χρήσιμα για την παρακολούθηση ερευνητικών σταδιοδρομιών. Όταν είναι δυνατόν, θα πρέπει να εξετάζονται και να ιεραρχούνται οι σύνδεσμοι προς υφιστάμενα δεδομένα, προκειμένου να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τα κράτη μέλη και όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Συνιστάται στα κράτη μέλη να συνεργάζονται για τη συλλογή δεδομένων που αφορούν την υλοποίηση του παρατηρητηρίου με αποτελεσματικό και βιώσιμο τρόπο.
42. Η Επιτροπή καλείται να προτείνει -με βάση τα στοιχεία που παρέχει το παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες- περαιτέρω μέτρα που ενθαρρύνουν και προωθούν την ανάπτυξη ερευνητικών σταδιοδρομιών.

43. Συνιστάται στην Επιτροπή να εξετάσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τους σχετικούς δεσμούς ανάμεσα στο παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες και το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που προτείνεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια, κατά περίπτωση, και, ως εκ τούτου, να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης.
44. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να εξετάσουν το ενδεχόμενο προσαρμογής των δεδομένων που συλλέγονται στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1700 στις ανάγκες του παρατηρητηρίου που αναφέρεται στο σημείο 40 της παρούσας σύστασης.

...

Για το Συμβούλιο

Ο/Η Πρόεδρος
